

Nytt folktandvårdsbetänkande

Referat

Den svenska folktandvårdens målsättning och arbetsformer fixerades i lag år 1938. Utbyggnaden av verksamheten har emellertid icke kunnat ske i planerad takt. Ungefär en tredjedel av barnen i skolpliktig ålder och det stora flertalet ungdomar kan fortfarande icke emottagas. Folktandvårdens problem har därför upprepade gånger behandlats av olika statliga utredningar. Särskilda folktandvårdssakkunniga har utsetts åren 1946 och 1957. 1957 års folktandvårdssakkunniga har nyligen avgivit sitt betänkande. Här skall lämnas ett kortfattat referat av några problem inom folktandvården som de sakkunniga tagit ställning till.

Ett av de mest svårbemästrade problemen inom folktandvården har varit *rekryteringen av tandläkare*. 1938 räknade man med att den fullt utbyggda organisationen skulle sysselsätta 800 tandläkare. November 1959 tjänstgjorde i folktandvården 1634 tandläkare, men man måste beräkna att när vården blir fullt utbyggd kommer betydligt mer än 3000 tandläkare att vara anställda. Rekryteringen har icke kunnat ske i samma takt som behovet stegrats, varför en del särskilda åtgärder vidtagits för att stimulera denna. Statliga studiestipendier å 2.000 kronor årligen har utdelats under högst 5 år på villkor av tjänstgöring samma antal år inom folktandvården. 1957 års sakkunniga föreslår ingen ändring i stipendieringssystemet. Åren 1943—1948 stadgades skyldighet att tjänstgöra som assistent inom folktandvården såsom villkor för tandläkarlegitimation. Då föreskriften var impopulär inom tandläkarkåren och bibringade allmänheten den uppfattningen att dessa tandläkare icke var fullärda, avskaffades denna tjänstgöringsskyldighet. De sakkunniga vill icke föreslå dess återinförande.

För att i framtiden underlätta rekryteringen föreslår de sakkunniga att gällande arbetstidsbeträffelser (normalt 42 arbetstimmar per vecka) löpas i författningen och får utgöra en förhandlingsfråga mellan huvudmännen och tandläkarorganisationerna. Mycken diskussion har tidigare stått kring frågan huruvida deltidstjänster skulle stimulera rekryteringen framför allt ge-

nom att locka kvinnliga tandläkare eller om de på lång sikt skulle försämra rekryteringen. Genom att arbetstidsfrågorna göres till förhandlingsfrågor öppnas möjligheten för dylika deltidstjänster. De sakkunniga avvisar däremot tidigare framförda förslag om tillstånd att kombinera tjänster inom folktandvården med andra tjänster eller med privatpraktik. För vissa tjänster gällande uteslutande barn- och ungdomstandvården kan dock sådana kombinationer godtagas. En viss uppmjukning i möjligheterna att differentiera tandläkartjänster föreslås också som rekryteringsbefrämjande åtgärd. De sakkunniga varnar dock för allt för höga förväntningar vad beträffar de föreslagna åtgärdernas effektivitet. En ökning av den årliga examinationen av tandläkare bl. a. genom inrättandet av den fjärde tandläkarhögskolan är nödvändigt, liksom att även i fortsättningen under ett antal år anlita utländska tandläkare.

1946 års folktandvårdssakkunniga föreslog att *den taxefria barntandvården* skulle utsträckas även till åldrarna 16—19 år, varigenom den för barntandvården anslagna tiden skulle utökas på bekostnad av vuxentandvården. Departementschefen och med honom riksdagen accepterade icke detta förslag. Kravet har emellertid återkommit bl. a. i motioner. De sakkunniga föreslår nu att den avgiftsfria barntandvården utökas att i princip även omfatta 16-åringarna. Det främsta motivet härför är skolpliktens successiva utsträckande till att omfatta även detta år. Den sålunda utökade barntandvården skall emellertid i princip ej tillåtas inkräkta på den för behandling av vuxna avsedda tiden.

Av övriga frågor som de sakkunniga upptagit till behandling må nämnas att de föreslår *en vidgad kariesprofylaktisk verksamhet*. Upplysningar och råd bör i detta syfte lämnas i ökad omfattning. Eventuellt bör särskilda befattningshavare anställas att biträda tandvårdsinspektörerna i dessa angelägenheter. Frågan om fluoridering av vattenledningsvattnet måste snarast bringas till en positiv lösning. Ökat statligt stöd bl. a. i form av ett årligt anslag å 300.000 kronor, som ställes till medicinalstyrelsens förfogande, samt inrättandet av ett vetenskapligt institut för kariesprofylaktisk målforskning föreslås.